

ΠΡΩΤΗ ΚΛΙΣΗ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

ΓΕΝΟΣ: Η πρώτη κλίση περιέχει ονόματα αρσενικά και θηλυκά. Τα περισσότερα είναι γένους θηλυκού. Αρσενικά είναι μόνο εκείνα που δηλώνουν α) πρόσωπα αρσενικού γένους π.χ. poeta (=ποιητής), agricola (=γεωργός) β) επαγγέλματα ανδρών, γ) ονόματα λαών, π.χ. Belgae-arum δ) ονόματα ποταμών, π.χ. Trebia, Allia, ε) κύρια αρσενικά ονόματα, π.χ. Phidias, Agrippa, Allia, Caecina, Catilina, Cotta, Galbi Murena, Nasica, Scaevola, Sulla.

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ: Στην ονομαστική του ενικού η κατάληξη τους είναι -a. Στη γενική του ενικού η κατάληξή τους είναι -ae.

ΚΑΤΑΛΗΞΕΙΣ:

	Singularis	Pluralis
Nom.	-a	-ae
Gen.	-ae	-arum
Dat.	-ae	-is
Acc.	-am	-as
Voc.	-a	-ae
Abl.	-ā	-is

	ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
Όνομ.	mens-a	mens-ae
Γενικ.	mens-ae	mens-arum
Δοτικ.	mens-ae	mens-is
Αιτιατ.	mens-am	mens-as
Κλητικ.	mens-a	mens-ae
Αφαιρετ.	mens-ā	mens-is

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1.Κύρια ονόματα της Λατινικής γλώσσας που ήταν αρχικά Ελληνικά πρωτόκλιτα ονόματα, σχηματίζουν κατά την κλίση τους ορισμένες πτώσεις όπως και στην Ελληνική γλώσσα: π.χ. ονομ.> Aeneas (Αινείας), αιτιατ.> Aenean (Αινείαν)¹.

Aeneas / (Aenea)	Anchises / (Anchisa)	Phidias
Aeneae	Anchisae	Phidiae
Aeneae	Anchisae	Phidiae
Aenean / (Aeneam)	Anchisen / (Anchisam)	Phidian / Phidiam
Aenea / (Aeneas)	Anchise / (Anchisa)	Phidia / (Phidias)
Aeneā	Anchisā / (Anchise)	Phidiā

Perses (=Περσέας) ²	Cassiope	Andromeda / Andromede
Persae	Cassiope / (Cassiopeae)	Andromedae / Andromedes
Persae	Cassiopeae	Andromedae
Persen / Persam	Cassiope / (Cassiopeam)	Andromedam / Andromedan / Andromeden
Perse / Persa	Cassiope	Andromeda / Andromede
Perse / Persā	Cassiope	Andromedā / Andromede

Nympha / Nymphē	Nymphae
Nymphae / Nymphes	Nympharum
Nymphae	Nymphis
Nympham / Nymphen	Nymphas
Nympha / Nymphē	Nymphae
Nymphā / Nymphē	Nymphis

2.Το όνομα familia (=οικογένεια) σχηματίζει τη γενική του ενικού κανονικά με την κατάληξη -ae, αλλά και αρχαϊκά με την κατάληξη -as στις φράσεις pater familias (=οικοδεσπότης) και mater familias (=οικοδέσποινα).

3. Τα ονόματα θηλυκού γένους dea (=θεά) και filia (=κόρη) σχηματίζουν τη δοτική και αφαιρετική του πληθυντικού με τις καταλήξεις και -is και -abus, σε περίπτωση διακρίσεως από τη δοτική και αφαιρετική του πληθυντικού των δευτεροκλίτων ονομάτων αρσενικού γένους deus (=θεός) και

¹ Για την κλίση τους βλ. Πασχάλη Μ., Σαββαντίδη Γ., *Λατινικά Λυκείου – Το βιβλίο του καθηγητή*, ΟΕΔΒ, Αθήνα 1996, σσ. 17, 18, 40, 53-54 και Κανελλόπουλου Χ., *Λατινικά για το Λύκειο – Γραμματική (Μέρος Α')*, εκδ. Πατάκη, Αθήνα 1985, σσ. 10-11.

² Απαντάται και ο τύπος Perseus (= ο βασιλιάς της Μακεδονίας Περσέας) κατά τη β' κλίση.

filius (=γιος): deis και deabus, filiis και filiabus.

4. Το ουσιαστικό luxuria –ae κλίνεται και κατά την ε' κλίση: luxuries, -ei.

5. Ορισμένα πρωτόκλιτα ουσιαστικά απαντώνται μόνο στον πληθυντικό αριθμό (pluralia tantum), όπως: Athenae –arum, Cannae –arum, divitiae –arum, insidiae –arum, Belgae –arum, tenebrae –arum. Αντιθέτως, ορισμένα πρωτόκλιτα ουσιαστικά, όπως τα inopia –ae, luna –ae, fiducia –ae, agricultura –ae, pecunia –ae, senectae –ae, benevolentia –ae και τα κύρια ονόματα, όπως τα Allia –ae, Ardea –ae, Roma –ae, Catilina –ae κ.ά., απαντώνται μόνο στον ενικό αριθμό.

6. Ορισμένα πρωτόκλιτα ουσιαστικά αλλάζουν σημασία στον πληθυντικό αριθμό (ετερόσημα ουσιαστικά):

littera –ae (=γράμμα του αλφαβήτου) → litterae –arum (=επιστολή, γράμματα, λογοτεχνία)

fortuna –ae (=τύχη) → fortunae –arum (=τα δώρα της τύχης, τα υπάρχοντα, η περιουσία, συμβάντα)

copia –ae (=αφθονία) → copiae –arum (=στρατιωτικές δυνάμεις)

opera –ae (=κόπος, εργασία) → operae –arum (=εργάτες, μισθωτοί)

Nympha –ae (=η Νύμφη) → Nymphae –arum (=οι Νηρηίδες)